

Leucozona lucorum vrouwtje. De witte haren op het vierde rugplaatje zijn goed te zien. Dit kenmerk onderscheidt de soort van de recent beschreven *L. inopinata*.

areaal nog niet met zekerheid te bepalen. In Europa van Noord-Scandinavië tot Noord-Spanje en van Ierland tot in Bulgarije.

In Nederland vrij algemeen in Zuid-Limburg, vrij zeldzaam in het binnenland en zeldzaam in de duinen. Alleen verzamelde exemplaren en waarnemingen na 1998 kunnen met zekerheid tot op soort worden herleid. De vindplaatsen van ongedetermineerde *L. inopinata* / *L. lucorum* zijn op een apart kaartje weergegeven.

Een generatie.

Ecologie

Vochtig loofbos met weelderige ondergroei, maar ook regelmatig aangetroffen in vochtige bloemrijke graslanden op grotere afstand van beschutting.

Leucozona lucorum vliegt laag en snel tussen de vegetatie door, waarbij hij af toe kortstondig stilstaat in de lucht. Bloembezoek is veelvuldig waargenomen, onder andere op aalbes en zevenblad.

De larve is gevonden bij bladluizen, zowel in de bodem als op bomen en kruiden (CHANDLER 1968B, DIXON 1960, DUŠEK & LÁSKA 1967, ROTHERAY 1993).

Summary – Fairly common. No apparent trends. Moist deciduous forest with well-developed understory, also in moist flower-rich grassland.

Mallota *Mallota's*

WR

Een *Mallota*-larve.

De kenmerkende 'zijflapjes' aan het achterlijf vlak voor de adembuis zijn goed zichtbaar.

Middelgrote tot grote, brede zweefvliegen (10-17 mm) die sterk op honingbijen of hommels lijken. Ader 3 met een bocht in cel 2, cel 1 open. Op het midden van de vleugels

vaak een donkere vlek. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

De Nederlandse soorten kunnen met de gangbare Nederlandse tabellen worden gedetermineerd.

Verspreiding

Holarctisch, afrotropisch, neotropisch en oriëntaals. Er worden ongeveer zeventig soorten tot het genus *Mallota* gerekend. Hiervan komen er zestien in Noord- en Midden-Amerika voor en eveneens zestien in het oriëntaals gebied. Er leven ongeveer dertig soorten in het palearctische gebied (PECK 1988), waarvan zes in Europa. In Nederland komen twee soorten voor.

Ecologie

De vliegen hebben een korte levensduur (een tot enkele weken). Ze bezoeken bloemen, vaak hoog in bomen of struiken. Mannetjes van Amerikaanse soorten bezetten een territorium in een zonbeschenen open plek in oud loofbos. De rattenstaartlarven leven in vochtige boomholten.

Het zoeken van larven is een goede methode voor het inventariseren van *Mallota*. Dit blijkt uit de vondsten van larven in Amersfoort (2004) en Soest (2005) in natte boomholten in beuk, waar ze werden vergezeld door *Myiolepta*-larven. Omdat de larve van *M. fuciformis* nog niet bekend is, en de larven niet zijn opgekweekt, is het echter niet mogelijk deze waarnemingen in de verspreidingskaarten op te nemen.

Mallota cimbiciformis Bijmallota

WR

Grote, slanke, honingbijachtige *Mallota* met kale ogen die aan *Eristalis* doet denken. Borststuk dicht lichtgeel behaard, poten grotendeels zwart. Lengte 15-17 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa en Noord-Afrika tot in het Midden-Oosten en Centraal-Siberië. In Europa van Zuid-Zweden tot Corsica en Griekenland en van Engeland tot in Europees-Rusland.

In Nederland zeer zeldzaam in het binnenland en in Zuid-Limburg. Er zijn slechts zes vondsten bekend: 1943 in Barneveld (GE, VAN DER GOOT 1964A), 1979 bij Zevenaar (GE, VELTMAN 1980), 1992 bij Rheden (GE, SMIT 2001B) en 1993 in Cadier en Keer (LI). In 2003 en 2004 ook gevangen bij respectievelijk Wageningen (GE, VAN DER AA 2003) en St. Michielsgestel (NB, VAN DER LINDEN 2005).

Een generatie.

Ecologie

Loofbos, ook in parken, zelfs bij geïsoleerde bomen in steden, zolang er maar boomholten aanwezig zijn (BALL & MORRIS 2000).

De imago's worden meestal op bloeiende struiken waargenomen. Bij Cadier en Keer is de soort gevangen op bloeiende vlier. Het mannetje bij Wageningen had een territorium bovenop een bloeiend struikje van 75 cm hoog en

verjoeg andere insecten, inclusief *Eristalis*-soorten (VAN DER AA 2003). Het mannetje te Zevenaar zat op een composthoop en dronk vocht afkomstig uit rottend plantaardig materiaal (VELTMAN 1980).

In Engeland worden de larven vaker waargenomen dan de vliegen. Ze leven in vochtige boomholten met een nauwe toegang. Meestal zitten ze daar in grote aantallen in holten op enkele meters hoogte in de stam van loofbomen (vaak beuk en kastanje, maar ook andere soorten), maar ze kunnen in holten op alle hoogtes gevonden worden (BALL & MORRIS 2000, HAUSER & GELLER-GRIMM 1996). Het larvale stadium duurt waarschijnlijk twee jaar; verpoping vindt plaats op drogere plekken hoger in de boomholte (COE 1953B). De larve is beschreven door Becher (1882), Hartley (1961) en Maibach & Goeldlin de Tiefenau (1989).

Summary – Very rare. No apparent trends. Strongly threatened. Deciduous forest, parks and near isolated trees in cities. Adults mostly found on flowering shrubs.

Mallota fuciformis Hommelmallota

WR

Grote brede hommelmachtige *Mallota* met langbehaarde ogen. Beharing op borststuk en midden van achterlijf donker, op schildje en rugplaatje 2 geelwit en op achterlijfspunt roodachtig. Kan worden verward met andere op hommels lijkende zweefvliegen zoals *Volucella bombylans* var. *haemorrhoidalis* en *Eriozonea syrphoides*, maar heeft andere vleugeladering en ander kopprofiel. Lengte 14-16 mm.

Verspreiding en vliegtijd

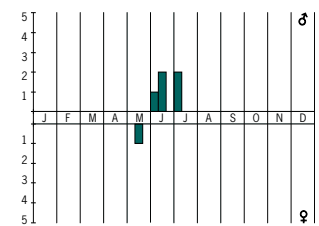
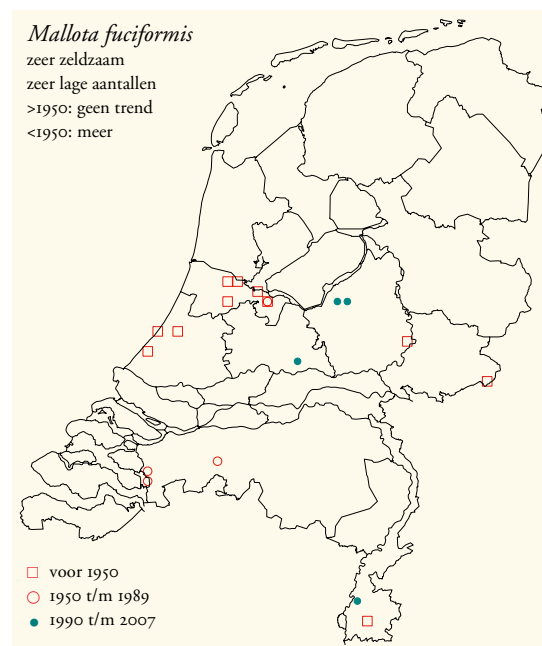
Palearctisch. In Europa van Nederland en Noord-Duitsland tot in Spanje en voormalig Joegoslavië en van West-Europa tot in Europees-Rusland en het Midden-Oosten. In het hele verspreidingsgebied zeer lokaal en in lage aantallen.

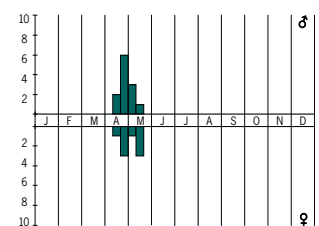
In Nederland een zeer zeldzame soort, die na een afwezigheid sinds 1976 plotseling weer opdook op verschillende plaatsen in 2003 en 2005. Alle vondsten komen uit verschillende delen van Nederland ten zuiden van de lijn Amsterdam-Achterhoek. In een aantal gevallen betreft dit meerdere vondsten per locatie, zoals bijvoorbeeld zes vondsten in Amsterdam tussen 1898-1944. Op een aantal van deze oude vindplaatsen (Amsterdam, Leiden, Meijndel, Den Haag, Bergen op Zoom) waren begin vorige eeuw de meeste waarnemers actief.

In de jaren 1934-1937 ving Kabos (1937) de soort jaarlijks bij Amsterdam. Van der Goot (1964a) noemt deze soort echter 'zeer zeldzaam, en de laatste jaren niet meer gevangen'. De vangst bij Elsloo (LI) in 2003 kwam dan ook als een verrassing. In 2005 volgden drie waarnemingen op de Veluwe en een op de Utrechtse Heuvelrug. Het is onduidelijk of er al die tijd een populatie aanwezig is geweest. Een generatie.

Mallota fuciformis mannetje op wilgenkatje. Deze soort maakte na een afwezigheid van bijna 30 jaar in 2003 een plotselinge comeback in Nederland.

Mallota cimbiciformis

Mallota fuciformis

Ecologie

Loofbossen met oude bomen, mogelijk vooral beuken. *Mallota fuciformis* bezoekt bloeiende bomen en struiken zoals esdoorn, lijsterbes, meidoorn en wilg, vaak bovenin. De vlucht is hommelachtig. Het mannetje vliegt hardnekkig achter een vrouwtje aan. In België is een mannetje gezien dat onrustig om een bloembezoekend vrouwtje heen vloog. Af en toe dook hij op het vrouwtje, dat echter over de bloemen bleef lopen (pers. obs. J. van Steenis). De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Very rare. No apparent trends. More common before 1950. No records between 1976 and 2003, four records since 2003. Deciduous forest with old trees, mostly beeches.

Megasyrphus Bandzweefvliegen

MR

Middelgrote tot grote zweefvliegen (10-15 mm) met gele banden op achterlijf. S-vormige bocht in vleugelader 3.

Taxonomie en determinatie

Over de taxonomische positie van *M. erraticus* is veel onduidelijkheid. Deze soort zou volgens Rotheray & Gilbert (1989) op basis van larvale kenmerken in *Didea* thuishoren. Vockeroth (1992) en Speight (2000a) volgen deze opvatting niet, omdat de volwassen dieren te grote verschillen met *Didea* vertonen; zij plaatsen de soort in het genus *Eriozona*. In onze opvatting vertoont *M. erraticus* met beide genera grote verschillen. Daarom is er in dit boek voor gekozen om de soort, zoals in Nederlandse literatuur meestal is gebeurd, in het genus *Megasyrphus* te behandelen.

Verspreiding

In de hier gevolgde opvatting is het genus Holarctisch en zijn er twee soorten in beschreven. Een ervan is nearctisch, de andere palearctisch. De palearctische soort komt in Nederland voor.

Ecologie

De larven leven van bladluizen op naaldbomen.

Megasyrphus erraticus Donkergele bandzweefvlieg

MR

Middelgrote tot vrij grote zweefvlieg, lijkt door smalle gele banden op rugplaatjes 3-4 op *Syrphus*, maar heeft glimmend zwart borststuk, donkere middenstreep op het gezicht en bocht in vleugelader 3. Meestal groter dan *Syrphus*-soorten. In sommige recente literatuur wordt deze soort *Didea annulipes* genoemd. Lengte 10-15 mm.

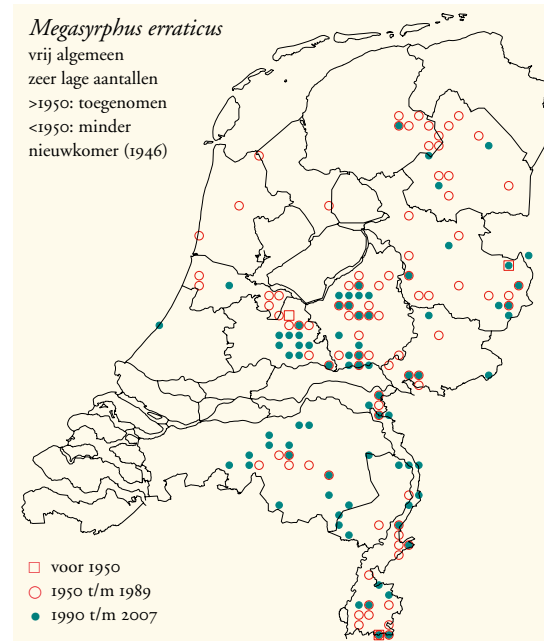
Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië, maar de Noord-Amerikaanse *M. laxus* (Osten Sacken, 1875) is mogelijk synoniem met *M. erraticus* (Vockeroth 1992). In Europa loopt de verspreiding van Ierland en Noord-Scan-

dinavië tot aan de Pyreneeën en de Alpen. In Zuid-Europa alleen in de bergen.

In Nederland vrij algemeen in het binnenland en in Zuid-Limburg, zeldzaam in duinen en kustgebied.

Waarschijnlijk meestal een, soms twee of meer generaties. In Limburg en België (pers. obs. verschillende auteurs) is het verloop van de vliegtijd anders dan elders in ons land, want de soort is daar in de zomer soms talrijk.

Ecologie

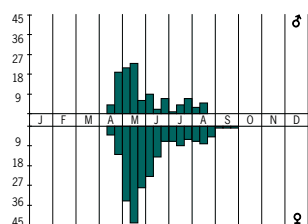
Naaldbossen, maar zwerft veel en kan in allerlei andere biotopen worden aangetroffen, bijvoorbeeld bloemrijke kapvlaktes, heideterreinen en wegbermen.

Wordt vaak op bloemen waargenomen en lijkt een voorkeur te vertonen voor hogere kruidenvegetaties. Hier zweven de vliegen kortstondig voor bloemen, waardoor ze gemakkelijk van de vaak veel talrijkere *Syrphus*-soorten te onderscheiden zijn. *Megasyrphus erraticus* is regelmatig op bloeiend wilgenroosje aan te treffen.

Mannetjes vertonen zweefgedrag op enkele meters hoogte in de buurt van naaldbomen, soms ook op donkere plekken. De soort lijkt zwerfneigingen te hebben, want hij wordt soms in biotopen gevonden die ongeschikt lijken voor voortplanting.

De eieren behoren met een lengte van 1,5 mm tot de grootste binnen de subfamilie Syrphinae. Ze worden geïsoleerd van elkaar (dus niet in clusters) gelegd en komen na 3-4 dagen uit. Vermoedelijk leven de larven uitsluitend van bladluizen op naaldbomen. Ze bewegen slechts enkele millimeters per dag en blijven gedurende hun hele ontwikkeling in de bladluiskolonie. Waarschijnlijk hebben ze in het laatste stadium een obligate diapauze (GOELDIN DE TIEFENAU 1974). Overwinterende larven zijn gevonden in de strooisellaag van sparrenbos (KULA 1980).

Summary – Fairly common. Less common before 1950, increased since. Coniferous forest, but often wanders to other habitats like heathland and roadsides.

Megasyrphus erraticus